

POSTANOWIENIE

Dnia 18 października 2013 roku

Sąd Apelacyjny w Poznaniu, Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Jerzy Geisler (spr.)

Sędziowie: SA Małgorzata Mazurkiewicz-Talaga

SA Marek Górecki

po rozpoznaniu w dniu 18 października 2013 roku

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) **spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w D.**

przeciwko **Agencji Nieruchomości Rolnych Skarbu Państwa w W.**

o ustalenie

na skutek zażalenia powódki

na postanowienie Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 23 lipca 2013 roku, sygn. akt: I C 1871/13

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie i sprawę przekazać Sądowi Okręgowemu w Poznaniu do ponownego rozpoznania, pozostawiając mu rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego.

SSA. Mazurkiewicz-Talaga SSA J. Geisler SSA M. Górecki

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy oddalił wniosek powódki o zabezpieczenie jej roszczenia o ustalenie, że przysługują jej, jako dzierżawcy nieruchomości rolnej Skarbu Państwa, prawa dalszego dzierżawienia i pierwszeństwa nabycia dzierżawionych od pozwanej nieruchomości.

Uzasadniając rozstrzygnięcie Sąd I instancji uznał, że powódka nie uprawdopodobniła swojego roszczenia. Podkreślił, iż w jego ocenie w przedmiotowej sprawie, wbrew stanowisku powódki, nie można zastosować wyjątków określonych w art. 4 i 5 ustawy z dnia 16 września 2011 roku o zmianie ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. nr 233, poz. 1382), gdyż w żadnej z umów dzierżawy, zawartych między stronami, nie ma postanowienia dotyczącego wyłączenia części działek z dzierżawy, zaś wspólnik powodowej spółki – Instytut (...) sp. z o.o. – nie jest instytutem badawczym, o którym mowa w art. 5 tejże ustawy.

Wobec powyższego Sąd Okręgowy nie badał interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia.

Zażalenie na powyższe postanowienie złożyła powódka, zaskarżając je w całości i wnosząc o jego zmianę i udzielenie zabezpieczenia zgodnie z wnioskiem, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu

w Poznaniu do dalszego prowadzenia. Nadto złożyła wniosek o zasądzenie na swoją rzecz od pozwanej kosztów postępowania zażaleniowego według norm przepisanych.

Zaskarżonemu orzeczeniu zarzuciła naruszenie art. 730¹ § 1 k.p.c., art. 730 § 1 i 2 k.p.c. oraz art. 5 k.c. poprzez błędne przyjęcie, że wnioskodawca nie uprawdopodobnił roszczenia i tym samym nie jest możliwe udzielenie zabezpieczenia.

Pozwana w odpowiedzi na zażalenie wniosła o jego oddalenie oraz o zasądzenie od powódki na swoją rzecz zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie powódki zasługiwało na uwzględnienie, choć częściowo z innych względów niż w nim podniesione.

Nietrafne okazały się zarzuty powódki, dotyczące stosowania art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 16 września 2011 roku o zmianie ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. nr 233, poz. 1382). Przepis ten wskazuje, że art. 4 w/w ustawy (dotyczącego możliwości wyłączenia przez Agencję Nieruchomości Rolnych części dzierżawionych nieruchomości), nie stosuje się do umów dzierżawy zawartych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, w przypadku gdy stroną umowy dzierżawy jest spółka, o której mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 5 ust. 6 ustawy z dnia 19 października 1991 roku o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa lub inna spółka prawa handlowego, w której Skarb Państwa lub instytut badawczy posiada większość udziałów lub akcji.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego interpretacja tego przepisu nie może być dokonana jedynie na podstawie wykładni językowej, do czego w zasadzie zmierza powódka. Faktem jest, że przepis ten nie zawiera definicji pojęcia „instytut badawczy”, powyższe nie uprawnia jednak do wnioskowania, że chodzi w tym wypadku o każdy podmiot, który w nazwie zawiera określenie „instytut badawczy”. Nieodzowne jest zatem dokonanie wykładni celowościowej tego przepisu, z wykorzystaniem uzasadnienia do projektu cytowanej ustawy (Sejm RP VI kadencji, nr druku: 2849). Analiza taka prowadzi do wniosku, iż wyłączenie ma dotyczyć tych podmiotów, które mają strategiczne znaczenie dla gospodarki narodowej (spółki strategiczne) i zostały wyposażone w mienie Skarbu Państwa w celu realizacji ustawowych zadań, w tym prowadzenia badań naukowych i prac doświadczalnych. Początkowo w projekcie ustawy zakładano, iż dotyczyć on ma spółek handlowych, w których Skarb Państwa lub jednostka badawczo-rozwojowa posiada większość udziałów lub akcji. Na mocy art. 8 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 roku – Przepisy wprowadzające ustawy reformujące system nauki (Dz. U. Nr 96, poz. 620), dotychczasowa ustawa z dnia 25 lipca 1985 roku o jednostkach badawczo-rozwojowych (tekst jedn.: Dz. U. z 2008 r. Nr 159, poz. 993 z późn. zm.) została jednak uchylona, a jednostki badawczo-rozwojowe zostały zniesione. W ich miejsce pojawiły się nowe instytucje – instytuty badawcze, które funkcjonują na podstawie przepisów nowej ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 roku o instytutach badawczych (Dz. U. Nr 96, poz. 618). Należy jednakże podkreślić, że jednostkami badawczo-rozwojowymi, w rozumieniu w/w ustawy, były państwowe jednostki organizacyjne wyodrębnione pod względem prawnym, organizacyjnym i ekonomiczno-finansowym, tworzone w celu prowadzenia badań naukowych i prac rozwojowych, których wyniki powinny znaleźć zastosowanie w określonych dziedzinach gospodarki narodowej i życia społecznego.

W świetle powyższego uzasadnione jest stanowisko, że wyłączeniem, wskazanym w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 16 września 2011 roku o zmianie ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu państwa oraz o zmianie niektórych ustaw, objęte są wyłącznie spółki strategiczne, wymienione w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 lipca 2011 roku w sprawie wykazu spółek hodowli roślin uprawnych oraz hodowli zwierząt gospodarskich o szczególnym znaczeniu dla gospodarki narodowej (Dz.U. z 2011 r. Nr 161, poz. 974) oraz państwowe jednostki organizacyjne, mające status instytutu badawczego w rozumieniu ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 roku o instytutach badawczych.

Tym samym trafnie przyjął Sąd Okręgowy, że powódka nie jest instytucją badawczą, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 16 września 2011 roku o zmianie ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa oraz o zmianie niektórych innych ustaw.

Powyższe nie oznacza jednak, że powódka nie uprawdopodobniła swojego roszczenia.

Powódka w ramach niniejszego postępowania domaga się ustalenia, że przysługuje jej, w trybie art. 29 ustawy z dnia 19 października 1991 roku o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa prawo pierwszeństwa nabycia dzierżawionych nieruchomości, jak też że przysługuje jej prawo dalszego dzierżawienia wymienionych w pozwie nieruchomości. Swoje roszczenia skarżąca opiera na stanowisku, że nie dotyczy jej przepis art. 4 ustawy z dnia 16 września 2011 roku o zmianie ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. nr 233, poz. 1382). Przepis ten przewiduje warunki wyłączenia 30% powierzchni użytków rolnych, wchodzących w skład (...) Skarbu Państwa, będących przedmiotem dzierżawy. Stosuje się go do umów dzierżawy zawartych przed dniem wejścia w życie w/w ustawy, które nie zawierają postanowienia o możliwości wyłączenia, o którym mowa w art. 38 ust. 1a ustawy z dnia 19 października 1991 roku o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa.

Analizując w tym kontekście przesłankę uprawdopodobnienia roszczenia Sąd I instancji arbitralnie przyjął, że w umowach dzierżawy, zawartych przez powódkę z pozwaną, nie przewidziano możliwości wypowiedzenia przez Agencję umowy dzierżawy w zakresie wyłączenia 30% powierzchni użytków rolnych, będących przedmiotem dzierżawy. W konsekwencji stwierdził on, że umowy dzierżawy nie zawierają postanowienia o możliwości wyłączenia, o którym mowa w art. 38 ust. 1a ustawy z dnia 19 października 1991 roku o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa.

Taki wniosek jest, zdaniem Sądu Apelacyjnego, na obecnym etapie postępowania przedwczesny. Zaoferowanie przez powódkę dowody w postaci umów dzierżaw wraz z aneksami pozwalają stwierdzić, że umowy te zawierają postanowienia o możliwości wyłączenia części gruntów spod dzierżawy, przy czym ustalenie, czy odpowiadają one treści art. 38 ust. 1a ustawy z dnia 19 października 1991 roku o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa należy będzie już do sądu rozpoznającego merytorycznie sprawę. Jest to tym bardziej uzasadnione, że jak wynika z treści zażalenia w 2001 roku dokonano już na podstawie umowy dzierżawy wyłączenia 8% dzierżawionych nieruchomości.

Powódka uprawdopodobniła zatem w sposób dostateczny swoje roszczenie o ustalenie, że przysługuje jej prawo dzierżawienia nieruchomości na dotychczasowych zasadach.

Wskazać jednakże należy, iż Sąd I instancji w ogóle nie rozważał istnienia drugiej z przesłanek udzielenia zabezpieczenia, a mianowicie interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia, co wobec stwierdzenia uprawdopodobnienia roszczenia jest konieczne w świetle treści art. 730¹ § 1 k.p.c.

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny uchylił zaskarżone postanowienie, na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. i sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu w Poznaniu do ponownego rozpoznania, pozostawiając mu rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego zgodnie z treścią art. 108 § 2 k.p.c.

SSA M. M.-Talaga SSA J. Geisler SSA M. Górecki